

शिविरं मापयामास समे देशे जनाधिप । मधुरानूषरे देशे प्रभूतयवसेवने ।

यथैव हास्तिनपुरं तदक्खिविरमावभौ ।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि सैन्यनिर्घाणपर्वणि भीमसेनापत्ये पञ्चपञ्चाशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १५५ ॥

॥ जनमेजय उवाच ॥ आपगेयं महात्मानं भीमं शस्त्रधृतां वरं । पितामहं भारतानां ध्वजं सर्वमहोचितां ।

वृहस्पतिसमं बुद्ध्या क्षमया पृथिवीसमं । समुद्रमिव गाम्भीर्यं हिमवन्तमिव स्थिरं । ५११५

प्रजापतिमिवौदार्यं तेजसा भास्करोपमं । महेन्द्रमिव शत्रूणां ध्वंसनं शरवृष्टिभिः ।

रणयज्ञे प्रवितते सुभोमे लोमहर्षणे । दीक्षितश्चिररात्राय श्रुत्वा तत्र युधिष्ठिरः ।

किमब्रवीन्महाबाहुः सर्वशस्त्रधृतां वरः । भीमसेनार्जुनौ वाऽपि कृष्णो वा प्रत्यभाषत ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ आपद्धर्मार्थकुशलो महाबुद्धिर्युधिष्ठिरः । सर्वान् भ्रातृन् समानोय वासुदेवश्च शाश्वतं ।

उवाच वदतां श्रेष्ठः सान्त्वपूर्वमिदं वचः । पर्याक्रामत सैन्यानि यत्तास्तिष्ठत दंशिताः । ५१२०

पितामहेन वो युद्धं पूर्वमेव भविष्यति । तस्मात् सप्तसु सेनासु प्रणेद्वन्मम पश्यत ।

॥ श्रीकृष्ण उवाच ॥ यथाऽहंति भवान् वक्तुमस्मिन् काले क्षुपस्थिते । तथेदमर्थवद्वाक्यमुक्तं ते भरतर्षभ ।

रोचते मे महाबाहो क्रियतां यदनन्तरं । नायकास्तव सेनायां क्रियन्तामिह सप्त वै ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ततो द्रुपदमानाय विराटं शिनिपुङ्गवं । धृष्टद्युम्नश्च पाञ्चाल्यं धृष्टकेतुश्च पार्थिव ।

शिखण्डिनश्च पाञ्चाल्यं सहदेवश्च मागधं । एतान् सप्त महाभागान् वीरान् युद्धाभिकाङ्क्षिणः । ५१२५

सेनाप्रणेद्वन् विधिवदभ्यषिञ्चत् युधिष्ठिरः । सर्वसेनापतिञ्चात्र धृष्टद्युम्नश्चकार ह ।

द्रोणान्नहेतोस्तपन्नो य इद्धाज्जातवेदसः । सर्वेषामेव तेषान्तु समस्तानां महात्मनां ।

सेनापतिपतिञ्चके गुडाकेशं धनञ्जयं । अर्जुनस्यापि नेता च संयन्ता चैव वाजिनां ।

सङ्कषणानुजः श्रीमान्महाबुद्धिर्जनार्दनः । तद्दृष्ट्वापस्थितं युद्धं समासन्नं महात्ययं ।

प्राविशत् भवनं राजन् पाण्डवस्य हलायुधः । सहाक्रूरप्रभृतिभिर्गदसाम्बोद्धवादिभिः । ५१३०

रौक्मणेयाङ्गकसुतैश्चारुदेष्णपुरोगमैः । वृष्णिमुखैरधिगतैर्बाघैरिव बलोत्कटैः ।

अभिगुप्तो महाबाहुर्महर्षिरिव वासवः । नीलकौशेयवसनः कैलासशिखरोपमः ।

सिंहखेलगतिः श्रीमान्मदरक्तान्तलोचनः । तं दृष्ट्वा धर्मराजश्च केशवश्च महाद्युतिः ।

उदतिष्ठत्ततः पार्था भीमकर्मा वृकोदरः । गाण्डीवधन्वा ये चान्ये राजानस्तत्र केचन ।

पूजयाञ्चक्रिरे ते वै समायान्तं हलायुधं । ततस्तं पाण्डवो राजा करे पश्यन् पाणिना । ५१३५

वासुदेवपुरोगास्तं सर्वं एवाभ्यवादयन् । विराटद्रुपदौ वृद्धावभिवाद्य हलायुधः ।

युधिष्ठिरेण सहित उपाविशदरिन्दमः । ततस्तेषूपविष्टेषु पार्थिवेषु समन्ततः ।

वासुदेवमभिप्रेक्ष्य रौहिणेयो ऽभ्यभाषत । भविताऽयं महारौद्रो दारुणः पुरुषक्षयः ।

दिष्टमेतत् ध्रुवं मन्ये न शक्यमतिवर्त्तितुं । अस्मात् युद्धात् समुत्तीर्णानपि वः ससुहृज्जनान् ।